

**BIBLIOTEKSPLAN
FÖR
SIMRISHAMNS KOMMUN
2009-2012**

Innehållsförteckning

1. Uppdraget	3
2. Syfte	3
3. Vision	3
4. Styrdokument	3
5. Unescos folk- och skolbiblioteksmanifest.....	4
6. Omvärldsfaktorer som påverkar biblioteken.....	5
7. Nulägesbeskrivning av biblioteken i Simrishamns kommun.....	6
7.1 Folkbiblioteket.....	6
7.2 Skolbiblioteken.....	6
8. Förutsättningar för en god tillgänglighet.....	7
9. Strategi för bibliotekets utveckling	8
9.1 Inledning.....	8
9.2 Kunskap och studier	9
9.3 Folkbibliotekets barn- och ungdomsverksamhet.....	10
9.4 Skolbiblioteksverksamhet	11
9.5 Social verksamhet.....	12
9.6 Samhällsinformation	14
10. Förutsättningar för biblioteksplanens genomförande.....	15

1. Uppdraget

Den 1 januari 2005 gjordes ett tillägg i Bibliotekslagen (7 a§), vilket ålade kommunerna att upprätta biblioteksplaner. Lagändringen kräver dessutom att bibliotek och bibliotekshuvudmän ska samarbeta.

Kultur- och fritidsnämnden fick 2005 uppdraget att ta fram en biblioteksplan. Inom biblioteksplanen ska även skolbiblioteksverksamheten rymmas.

Sedan våren 2006 arbetar en grupp från folkbiblioteket med biblioteksplanen under ledning av bibliotekschef. Hösten 2006 kompletterades arbetet med en arbetsgrupp från Barn- och utbildningsförvaltningen, ledd av biträdande utvecklingsledare.

Simrishamns kommuns biblioteksplan ska verka under fyra år och över två mandatperioder. Efter dessa år utvärderas och omarbetas planen för ytterligare fyra år framåt.

I biblioteksplanen används ordet ”bibliotek” när texten behandlar generella delar eller när det av sammanhanget framgår vilken biblioteksform det rör sig om. Orden ”folkbibliotek” och ”skolbibliotek” används när texten behandlar dessa specifikt.

2. Syfte

Syftet med denna biblioteksplan är att förtydliga bibliotekens roll i kommunen samt fastlägga den strategi som ska gälla för kommunens bibliotek.

3. Vision

Biblioteken i Simrishamns kommun utgör navet i kommunens och kommuninvånarnas kunskapsutveckling.

Biblioteken ska vara dynamiska arenor för erfarenhetsutbyte och upplevelser och utgöra väsentliga verktyg i den sociala och kulturella tillväxten.

4. Styrdokument

Bibliotekslagen

Den svenska bibliotekslagen fastställer att varje kommun ska ha ett folkbibliotek och att varje medborgare ska ha tillgång till ett bibliotek. Lagen fastställer även att det inom grund- och gymnasieskolan ska finnas lämpligt fördelade skolbibliotek. I bibliotekslagen (2§) beskrivs folkbibliotekets uppdrag:

”Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt...”

Dessutom ska medborgarna via biblioteken ha tillgång till ”databaserad information” (2§). Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt funktionshindrade, invandrare samt barn och ungdomar (8§ och 9§).

FN:s konvention om barnets rättigheter

I artiklarna 28 – 31 beskrivs barnets rätt till utbildning samt deltagande i det kulturella och konstnärliga livet. Utbildningen ska vara kostnadsfri och syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga. Barnet ska erjua

das lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet. Detta gäller även rekreations- och fritidsverksamhet.

Biblioteken ska således stödja en allsidig utveckling hos barnet, vara lättillgängliga, ha ett allsidigt utbud samt vara kostnadsfria. Ett väl fungerande skolbibliotek är en del av skolans utbildningsresurs och ger skolan större möjligheter att uppfylla målsättningarna i Barnkonventionen.

Skolverket

Med skolbibliotek avser Skolverket en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande med hjälp av kompetent personal. Med kompetent personal menar Skolverket personal som har utbildning för såväl biblioteksverksamhet som pedagogisk verksamhet. Skolbiblioteket är en del av skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbibliotek kan därmed betraktas dels som en materiell resurs som är en del i en skolas läromedel och övriga utrustning, dels en funktion som bidrar aktivt i kunskapsutvecklingen och svarar för viss service. (Skolverkets lägesbedömning 2006, s. 192).

Kommunens kulturpolitiska målsättning

År 2002 antogs en kulturpolitisk målsättning för Simrishamns kommun. Målen för biblioteksverksamheten är att:

- ”Biblioteket skall vara kommunmedborgarnas naturliga samlingspunkt, en bas för det livslånga lärandet, för informationssökande och samhällsengagemang men också en plats för social gemenskap och kulturella upplevelser.”
- ”Biblioteket ska aktivt verka för att stimulera och stärka barns läsvanor.”
- ”Biblioteksbesökarna skall uppleva den service de fått som mycket god.” (ur Kulturpolitisk målsättning för Simrishamns kommun)

5. Unescos folk- och skolbiblioteksmanifest

Unescos folk- och skolbiblioteksmanifest ger rekommendationer till biblioteken och riktlinjer för vad de ska verka för.

Enligt folkbiblioteksmanifestet är folkbibliotekens huvudsakliga uppgifter ”läskunnighet, information, utbildning och kultur”.

Enligt skolbiblioteksmanifestet är skolbibliotekets huvudsakliga uppgift att stödja och främja de utbildningsmål som anges i skolans målsättning och läroplaner framförallt inom områdena läskunnighet, information, utbildning och kultur.

6. Omvärldsfaktorer som påverkar biblioteken

Utöver att biblioteken givetvis påverkas av den allmänna ekonomiska, sociala och politiska utvecklingen finns det ett antal faktorer som har särskild betydelse för bibliotekens framtid.

Generella faktorer

- Mediernas snabba utveckling ger upphov till nya typer av källor för underhållning, utbildning och information.
- Den tekniska utvecklingen inom biblioteksvärlden, exempelvis nya varianter av data-system, utrustning för återlämning och utlån av medier samt larmsystem.
- Förändringar på upphovsrättens område, exempelvis kan en uppstramning av upphovsrätten få vida konsekvenser.
- Den växande mängden information riskerar att leda till klyftor mellan olika befolkningsgrupper.
- Högre krav på tillgänglighet för exempelvis funktionshindrade.
- Folkhälsotalen, i både positiv och negativ bemärkelse.

Lokala faktorer

- Den åldrande befolkningen och de minskade barnkullarna i Simrishamns kommun.
- Simrishamns kommun är en turistkommun med många deltidsboende.
- Utbildningsnivån i Simrishamns kommun är lägre än riksgenomsnittet.

7. Nulägesbeskrivning av biblioteken i Simrishamns kommun

7.1 Folkbiblioteket

Biblioteken i Simrishamns kommun består av sju folkbibliotek och två skolbibliotek. Folkbiblioteken i Simrishamn består i nuläget av ett huvudbibliotek och sex filialer. Fyra av biblioteksfilialerna, Borrby, Skillinge, S:t Olof och Gärnsnäs, är integrerade folk- och skolbibliotek. Biblioteket står för personal- och mediakostnader och skolan för lokalkostnader.

Totalt finns motsvarande 13,8 heltidstjänster i folkbibliotekets organisation, varav 8 bibliotekarier och 5,8 assistenter. Det finns också en vaktmästare (25 %) och en IT-tekniker (25 %). På huvudbiblioteket arbetar tio personer och på vardera filial en person. Fyra av filialförestandarna är bibliotekarier.

Det finns ett så kallat arbetsplatsbibliotek på ett företag i kommunen. För skötseln av detta ansvarar folkbiblioteket.

Jämfört med övriga kommuner i Skåne och riket i stort, har biblioteket en hög utlånings- och utnyttjandegrad, vilket till stor del beror på att en tredjedel av bibliotekets låntagare är gäster från andra kommuner.

Av bibliotekets aktiva låntagare besöker drygt två tredjedelar huvudbiblioteket. 80 % av det totala mediebeståndet finns på huvudbiblioteket, men hela beståndet är, genom intertransporter, tillgängligt för alla folkbibliotekets enheter. Bestånd- och utlåningsprofiler för huvudbiblioteket respektive de olika filialerna varierar. De integrerade filialerna har högre andel barn och ungdomar bland sina låntagare, medan till exempel Kiviksfilialen har en stor andel vuxna låntagare, något som bland annat förklaras av den höga andelen deltidsboende i trakten.

Precis som folkbiblioteken i hela Sverige, har Simrishamns bibliotek haft ett minskat utlån de senaste åren. Det är framförallt utlånen av skönlitteratur som uppvisar en vikande trend. Utlånen av facklitteratur ökar något. Totalt sett utgörs folkbibliotekens utlån till 40 % av barn- och till 60 % av vuxenmedia. Simrishamn bibliotek avviker inte märkbart från denna fördelning. Av vuxenmedia är 55 % fack- och 45 % skönlitteratur. En trend i landet är att andra medier, såsom Cd-skivor, video, Cd-rom, nerladdningar och talböcker, ökar såväl i bestånd som i utlån, vilket också gäller för Simrishamn.

Användandet av bibliotekets hemsida ökar. Under 2006 gjordes till exempel nära en tiondel av alla omlån via hemsidan. Möjligheten att reservera böcker och att få information om till exempel nyhetservice och övertidsvarning stärker intresset att besöka hemsidan.

7.2 Skolbiblioteken

Folkbiblioteket har filialer på fyra av tio skolor i kommunen. Dessa har vissa av sina öppetider anpassade till skolverksamheten. Två av skolornas skolbiblioteksbestånd är helt integrerat med folkbiblioteksfilialens bestånd.

Inom Barn- och utbildningsförvaltningens ansvarsområde finns två skolbibliotek, på Korsavadsskolan och Österlengymnasiet, med heltidsanställda bibliotekarier.

Fyra av tio skolor har varken ett integrerat folkbibliotek eller ett skolbibliotek i Skolverkets mening. Dessa skolor har samlingar av media med varierande kvalitet.

Beståndet på de två skolbiblioteken är relativt uppdaterade, framförallt vad gäller skönlitteratur. På de skolor som varken har egna skolbibliotek eller ett integrerat folkbibliotek är beståndet inte uppdaterat på ett tillfredsställande sätt även om nya inköp görs varje år.

Skolbibliotekets pedagogiska roll kan utvecklas på alla skolor. Samverkan mellan skolverksamheten och de folkbiblioteksfilialer som finns placerade på skolor kan även utvecklas.

Antalet utlån ökar något trots ett vikande elevantal. Detta kan tolkas som att användandet och intresset av biblioteken ökar. Pedagogers användning av biblioteket ökar och det finns en begynnande insikt om den viktiga roll biblioteket spelar i ett undersökande, elevaktivt arbetssätt och den hjälp pedagoger kan få från bibliotekets personal.

Barn- och utbildningsnämnden satsar på tidig språkutveckling och kontinuerlig uppföljning av elevers läsutveckling vilket ställer krav på skolbiblioteksverksamheten och verksamheten som är riktad mot barn och unga.

8. Tillgänglighet för alla

Biblioteket vänder sig till alla oberoende av ålder, kön, social tillhörighet, etnicitet eller funktionshinder. Biblioteket ska i sin verksamhet särskilt prioritera barn och ungdomar, funktionshindrade och invandrare.

Det ska vara avgiftsfritt för alla att ta del av bibliotekets hela utbud oberoende av medietyp. Denna princip är en grundsten för bibliotekets tillgänglighet. Emellertid är specifika tjänster avgiftsbelagda.

Biblioteket ska verka nära sina användare. Simrishamns befolkningsfördelning och åldersstruktur gör att det är väsentligt att det finns någon form av biblioteksservice även på de mindre tätorterna. Huvudbiblioteket är bibliotekets stomme och ska erbjuda service på full nivå. Biblioteksservicen på de mindre orterna ska vara inriktade på att möta de lokala behoven. De användare som inte själva kan besöka biblioteket ska erbjudas andra former av bibliotekstjänster.

Varje skola ska ha skolbiblioteksverksamhet i Skolverkets mening (se sidan 4). Folkbiblioteket är en aktiv del av skolbiblioteksverksamheten.

Bibliotekets tjänster och utbud ska, så långt det är möjligt, vara tillgängliga både utanför det fysiska biblioteket och dygnet runt. Biblioteket ska aktivt verka för att de tjänster och det utbud som är tillgängliga via hemsidan utvecklas och utökas. Målet ska vara att det ska vara lika naturligt att gå in på bibliotekets hemsida som att gå till det fysiska biblioteket.

Brukarinflytande ska vara centralt. Bibliotekets användare ska ha reella möjligheter att aktivt påverka både bibliotekets utbud och dess verksamhet. Därför ska Simrishamns bibliotek utveckla metoder för att ta vara på brukarnas åsikter. Detta kan exempelvis ske genom brukarundersökningar och olika kvalitetsmätningar.

9. Strategi för bibliotekets utveckling

9.1 Inledning

Kärnan i bibliotekets verksamhet är att tillhandahålla, tillgängliggöra och levandegöra berättelser, kunskap och information.

Biblioteket ska vara både "nyttigt" och "onyttigt" - det ska ge möjlighet både till avkoppling, förströelse och konstnärliga upplevelser och till kunskapsutveckling av både informell och formellt slag. Biblioteket ska ge stimulans till det oupptäckta och det icke förväntade.

Biblioteket ska vara flexibelt, levande och föränderligt och ska

- utgöra en demokratisk plats som uppmuntrar och stimulerar det offentliga samtalet.
- kunna besökas av alla och inte kräva någon motprestation av besökarna.
- skapa utrymme för möten och upplevelser av olika kulturella slag.

En av bibliotekets grundläggande uppgifter är att förmedla litteratur. Läsningen av skönlitteratur är för många anledningen till att de besöker biblioteket. Skönlitteraturen ger konstnärliga och språkliga upplevelser. Den ger oss kontakter med andra miljöer, förståelse och tolerans för andra människor och insikter vi annars skulle ha varit utan. I skönlitteraturen finns människor från alla tider, miljöer och samhällsskikt.

Biblioteket har som kulturpolitiska mål, dels att främja läsandet, dels att erbjuda de grupper där läsandet minskar möjligheten att ta del av de upplevelser skönlitteraturen kan ge. Nya vägar ska utvecklas för att nå både vana och ovana läsare.

Boken är fortfarande det viktigaste mediet, men på dagens bibliotek samsas den med ett växande antal andra medier. Snarare än en specifik medietyp är det innehållet - kunskap, information och upplevelser - som står i centrum för bibliotekets utbud. Dagens medieutveckling är snabb och svårgripbar. Allt talar för att användarna framöver än mer kommer att kräva en ökad mångfald av såväl innehåll som medier och att de kommer att förvänta sig att biblioteket kan erbjuda kunskaper, information och upplevelser på den medietyp som passar dem bäst.

Bibliotekets utbud ska vara ett medel för att uppnå bibliotekets övergripande mål. Vägledande vid bibliotekets urval av medier ska vara

- att främja läsning och ge läsoplevelser för alla användare.
- att utbudet ska ge möjlighet för alla användare att utveckla sina kunskaper i vid bemärkelse.
- att utbudet av såväl medier som innehåll ska vara flexibelt.
- användarnas efterfrågan.
- demokratiska aspekter, till exempel användarnas egen tillgång till elektroniska resurser, läsförmåga och kunskaper i svenska.

9.2 Kunskap och studier

Simrishamns bibliotek erbjuder information och kunskapskällor för både den formella och informella kunskapsutvecklingens behov.

Biblioteket har en lagstadgad roll när det gäller att sprida information och bildning. Biblioteket ska erbjuda ett rikt utbud som ger upplysning och information inom samtliga ämnesområden.

Traditionellt har informationssökning varit en viktig uppgift för biblioteken. Även i framtiden kommer många användare att vända sig till biblioteket för att ta del av bibliotekets utbud och för att få svar på sina frågor. Biblioteken med sina kunskaper om att söka och värdera information får en alltmer pedagogisk roll när det gäller att vägleda besökaren och att sprida informationskompetens.

Idag finns alltmer information tillgänglig på internet. Den är varken lättåtkomlig, lätt att sortera eller lätt att värdera. Ett allt ymnigare informationsflöde kan paradoxalt öka risken för informationsklyftor snarare än tvärtom. Detta beror dels på att många inte har tillgång till egen dator, dels på att kunskaperna om hur man söker och hanterar information är ojämnt fördelade. Det är viktigt att biblioteken ger möjlighet för alla att avgiftsfritt söka information på internet. Dessutom tillhandahåller biblioteken ett antal databaser, vilka en del är tillgängliga hemifrån och en del endast är tillgängliga när besökaren befinner sig i biblioteket.

De studerande vänder sig i allt större utsträckning till sina bibliotek för information och kunskap. Detta gäller både studerande vid högskolor/universitet, studerande vid vuxenutbildningar och elever vid de lokala skolorna.

Biblioteket har alltmer kommit att bli en kunskapsresurs för olika utbildningar och därmed en betydelsefull aktör för samhällets utveckling. Biblioteket måste svara på dessa behov och utveckla sin roll för att bistå de studerande på alla nivåer med bra studiemiljöer, informationsökningar och med att ge annan service som till exempel lån från andra bibliotek. Biblioteket måste också utveckla sitt arbete med att förmedla informationskompetens så att de studerande i högre utsträckning kan bli självgående när det gäller att söka och värdera information.

Simrishamns bibliotek ska

- ha ett rikt och välbalanserat utbud av information och kunskap på olika medier.
- ha hög informationskompetens.
- erbjuda möjlighet till egen informationssökning.
- aktivt lära ut hur man söker och värderar information.
- erbjuda en god studiemiljö.
- ge service till studerande på alla nivåer.
- samverka med andra organisationer, till exempel studieförbunden.

9.3 Folkbibliotekets barn- och ungdomsverksamhet

Simrishamns barn- och ungdomsbibliotek utgör en dynamisk alstringsplats för kunskapande, erfارande och upplevande centrerat i barn- och ungdomars behov.

Simrishamns folkbibliotek har under lång tid arbetat utifrån en åldersrelaterad trappstegsmodell för att stärka och stimulera barns och ungdomars språkutveckling och läsning, samt för att stödja deras kunskapande. Verksamhetens inriktning och utformning har av tradition utgått från ett vuxenperspektiv och skett i nära samarbete med skolan. Skolan är en fortsatt självklar samverkanspartner, men det är viktigt att även nå barn och ungdomar via deras självvalda platser som exempelvis Ungdomens hus och olika föreningar. Vidare måste biblioteket utveckla en verksamhet som i högre grad än idag vägleds av barn- och ungdomars självupplevda behov.

Språkutveckling ska förstås som en process omfattande flera kommunikations- och uttrycksmedel. Bibliotekets grundbult är berättelsen, oavsett om den benämns fakta eller fiktion, och oavsett i vilken form den framställs eller framförs. De olika konstarterna, film, musik, dans och konst är också berättelser som kompletterar litteraturen och som bidrar till en språklig mångfald i verksamheten.

Litteraturläsning är en enastående kreativ källa för en samtidig utblick och inblick. Läsandet ökar barn- och ungdomars förståelse för sig själva och sin omvärld. Bibliotekets litteraturpedagogiska arbete ger barn och ungdomar möjlighet till personlig utveckling och till att bygga upp ett mångfacetterat språk vilket är förutsättningar för en levande demokrati.

Biblioteket erbjuder ett kravlöst frirum och har en särskild uppgift när det gäller att stödja barn- och ungdomars nyfikenhet och fria kunskapssökande. Handleda barn och ungdomar i deras kunskapande, både i det fysiska biblioteket och på nätet, är en viktig pedagogisk uppgift för biblioteket.

Simrishamns bibliotek ska

- vara aktivt uppsökande samt etablera en vittförgrenad samverkan inom och utanför den egna förvaltningen.
- ha ett rikt, varierat och aktuellt utbud av medier som speglar världen ur ett barn- och ungdomsperspektiv.
- utarbeta strategier så att både det fysiska och virtuella biblioteket ger utrymme och utgör arenor för språklig mångfald och för barn- och ungdomars eget berättande och skapande.
- utveckla det litteraturpedagogiska arbetet i samverkan med föräldrar, barnhälsovård, förskola och skola.
- utarbeta rutiner och modeller för bibliotekspedagogik.

9.4 Skolbiblioteksverksamhet

Biblioteken på skolorna i Simrishamns kommun fungerar som en del av skolornas pedagogiska arbete och är levande mötesplatser med hög kvalitet.

Biblioteket är viktigt som källa och resurs i ett undersökande arbetssätt som innebär att söka, kritiskt granska, sortera och sammanställa information från olika källor. Biblioteket är även viktigt som socialt rum vilket inbjuder till samtal och aktiviteter.

Skolbiblioteksverksamheten är en samlad resurs av media och information som ställs till barns/elevs och pedagogers förfogande under ledning av kompetent personal som även deltar i planeringen av den pedagogiska verksamheten på skolan. På detta sätt möjliggörs mer likvärdiga förutsättningar för elever att nå utbildningsmålen.

Skolbiblioteksverksamheten planeras av ansvarig personal tillsammans med pedagogerna på skolan. Planeringen utgår från målen i läroplanerna där barns/elevs språkutveckling är grundläggande. Verksamheten stödjer elevaktiva arbetssätt där höga krav ställs på källkritik och att kunna söka och analysera information. Speciellt beaktas elever med särskilda behov. Ansvariga för skolbiblioteksverksamheten ger ett gott socialt och pedagogiskt stöd till elever och lärare på skolan. Stödet kan gälla barn/elever med annat modersmål, behov av kompensatoriska hjälpmedel och behov av speciellt utvald litteratur. Skolbiblioteksverksamheten blir på detta sätt en resurs i skolans elevvårdsarbete.

Utbudet uppdateras ständigt och anpassas till barns/elevs kunskapsnivå och behov av allsidighet samt till de arbetssätt som undervisningen i skolan bedrivs på. Speciellt ska utbudet möjliggöra för barn/elever att utveckla lust att lära. Med utbud menas bland annat böcker, databaser, kompensatoriska hjälpmedel, ljud- och bildmedia av olika slag samt flexibel informations- och kommunikationsteknologi (IKT).

Skolbiblioteksverksamheten är centralt placerad i skolan och har uppehållsytor för såväl samtal och fritidsaktiviteter som för föredrag och studier både enskilt och i grupp. Rummen ska kännas naturliga för barnen/eleverna att vistas i. Med flexibla IKT-lösningar lättillgängliga för eleverna såsom trådlösa nätverk, bärbara datorer och videoprojektorer med högtalare, blir det möjligt att använda biblioteket på detta sätt.

Barn- och utbildningsförvaltningen ska

- tillse att varje skola har en skolbiblioteksverksamhet.
- utarbeta former och villkor för ett samarbetsråd där samverkan mellan Kultur- och fritidsförvaltningen och Barn- och utbildningsförvaltningen kring skolbiblioteksverksamheten diskuteras.
- kvalitetsredovisa skolbiblioteksverksamheten.

Kultur- och fritidsförvaltningen ska

- samverka med Barn- och utbildningsförvaltningen kring skolbiblioteksverksamheten.
- verka för att göra folkbiblioteksfilialerna lättillgängliga för barn/elever under skoltid.

9.5 Social verksamhet

Simrishamns bibliotek bidrar till jämlikhet, mångfald, delaktighet och gemenskap i kommunen, samt till förhöjd livskvalitet för den enskilde.

Det övergripande målet för bibliotekets sociala verksamhet är att biblioteket ska vara reellt tillgängligt för alla. I dagens samhälle karakteriseras vissa grupper av att de lever i någon form av utanförskap, kulturellt, ekonomiskt och/eller socialt. En del av bibliotekets demokratiska uppdrag är att positionera sig som en kontaktyta mellan de som lever i ett innanförskap och de som lever i ett utanförskap. Biblioteket bidrar härigenom till ett livskraftigt och integrerande lokalsamhälle. Verksamhet riktad mot olika grupper med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning och personer med utländsk bakgrund är enligt lag prioriterade arbetsområden.

Verksamhet riktad mot grupper med särskilda behov

Personer med fysisk- eller psykisk funktionsnedsättning erbjuds redan idag speciellt anpassade medier och tjänster. Till exempel verksamheten Boken kommer, som innebär att personer som inte kan ta sig till biblioteket får böcker levererade hem. Vidare ges tillgång till erforderliga tekniska hjälpmedel, så att funktionshindrade kan ta del av såväl information som litteratur.

Sverige ska enligt riksdagsbeslut vara ett helt handikappanpassat land år 2010. För biblioteket innebär detta att alla med funktionsnedsättning ska ha tillgång till lokaler, till verksamhet och till information om verksamheten. Tillgänglighetskravet innebär även att bibliotekspersonalen ska ha tillräckliga kunskaper om olika funktionsnedsättningar för att rätt kunna bemöta och stödja dessa grupper av användare.

Som ett led i att främja integration och demokrati ska biblioteket ge likvärdig biblioteksservice åt boende i kommunen som inte läser och skriver det svenska språket, så att dessa lättare ska kunna integreras och aktivt delta i samhällslivet på alla nivåer. Det är viktigt att strukturera och fördjupa den samverkan med Svenska för invandrare (SFI) och kommunens flyktingsamordnare som biblioteket har i dag.

Den förväntade ökningen av andelen äldre i kommunen kommer troligtvis att öka behovet av anpassade medier och tjänster. Det är nödvändigt att undersöka alternativa lösningar för att möta den förväntade ökningen, exempelvis användandet av frivilligmedhjälpare inom bland annat verksamheten Boken kommer.

En av de faktorer för hälsosamt åldrande, som Folkhälsoinstitutet identifierat, är vikten av att uppleva meningsfullhet. Bibliotekets medier och tjänster utgör en underutnyttjad potential för att skapa meningsfullhet och förbättra livskvaliteten för äldre människor. I ett förvaltningsöverskridande samarbete kan denna potential förverkligas och bli en integrerad del av det vardagliga omsorgsarbetet i kommunen.

Verksamhet som en del av det hälsofrämjande arbetet i kommunen

I dagens samhälle finns ett starkt intresse av att förbättra folkhälsan. Utifrån ett holistiskt synsätt ses hälsa inte bara som frånvaro av sjukdom, utan hälsa definieras som att ha tillräckligt med resurser för att kunna förverkliga sina vitala livsmål.

Biblioteket samarbetar med Regionbibliotek Skåne och övriga bibliotek i Sydöstra Skåne för att utveckla verksamheten inom folkhälsoområdet. Utvecklingssatsningen innehåller fyra delområden. Det första är ett försök att etablera informativa hälsohörnor på biblioteken. Det andra gäller ett samarbete med Sydöstra sjukvårdsdistriktet inom projektet Fysisk aktivitet på re-

cept, med syfte att verka för en motsvarande konstruktion på kultursidan, Kultur på recept. Det tredje är upprättandet av ett tematiskt rum på webben, Kultur och Hälsa. Slutligen en metodutveckling runt bibliotekets egentliga ”vara”, berättelsen, som ett användbart verktyg i rehabiliteringsprocesser. Berättelser, egna och andras, ger livet sammanhang och mening.

Region Skåne har nyligen inrättat ett Centrum för Livsstilsfrågor i Simrishamn med uppdrag att påverka lokalsamhället i riktning mot en hälsosam och hållbar utveckling. Härigenom ges möjlighet till ett intensifierat lokalt samarbete kring folkhälsan.

Simrishamns bibliotek ska

- ha en personalstyrka med kunskap om vad tillgänglighet innebär såväl i teori som i praktik.
- utveckla bibliotekets roll som brobyggare mellan nya och ”gamla” svenskar.
- i samarbete med Socialförvaltningen tillsätta en arbetsgrupp med uppdrag att utveckla strategier för verksamheten riktad mot grupper med särskilda behov.
- strategiskt arbeta för att bli en aktiv och integrerad del av kommunens folkhälsoarbete.

9.6 Samhällsinformation

Simrishamns bibliotek utgör en naturlig arena för information av samhällelig karaktär.

För att tillmötesgå besökarnas förväntade krav vill biblioteket förbättra sin informationsservice. Detta kan exempelvis ske genom att underlätta för medborgarna att få information om kommunens olika verksamheter och annan allmän samhällsinformation eller att ge turisterna enklare information om Simrishamn som turistkommun.

Simrishamns kommun är en föreningstät kommun. Biblioteket ska vara en naturlig plats för föreningar att inhämta kunskaper som underlättar föreningsarbetet och ge dem möjlighet att sprida information om sin verksamhet, exempelvis genom informationsträffar eller utställningar på biblioteket.

Simrishamns kommun har många små företag och det är angeläget att de utvecklas i kommunen. Biblioteket kan hjälpa till med information till företagarna, bland annat genom att utveckla samarbetet med kommunens näringslivsutvecklare. Idag bedriver flera bibliotek i landet en företagservice. Simrishamns bibliotek ska erbjuda liknande service till företagen i Simrishamns kommun.

Simrishamns bibliotek ska

- skapa en dialog och utveckla samarbetet med andra förvaltningar och med turistbyrån, konsumentvägledaren och näringslivsutvecklaren i synnerhet.
- skapa och utveckla kontakter med kommunens föreningar.
- etablera någon form av företagservice.

10. Förutsättningar för biblioteksplanens genomförande

Biblioteksplanen är skriven utifrån de ekonomiska förutsättningarna som råder 2007. På sikt krävs dock ökade resurser i form av omfördelning inom förvaltningarnas ramar och/eller ramökning för att biblioteksverksamheten i kommunen ska kunna utvecklas.

Marknadsföring

Simrishamns bibliotek ska definiera bibliotekets marknadsföringsstrategier i en marknadsföringsplan. Denna marknadsföringsplan ska baseras på biblioteksplanen. Marknadsföringsplanen bör fastställas snarast efter det att biblioteksplanen är tagen och ska löpa under samma period som biblioteksplanen. Målet ska vara att uppnå samstämmighet mellan bibliotekets identitet, profil och image (det vill säga det vi upplever att vi är, det vi förmedlar att vi är och det omvärlden uppfattar att vi är).

Personal

Personalstrukturen på Simrishamns bibliotek bör vara balanserad vad gäller kön, ålder och etnisk bakgrund.

Det är viktigt att behovet av personalkompetens preciseras när biblioteksplanen är tagen. Med stor sannolikhet kommer det att behövas mer specialistkompetens i framtiden. Därför bör en plan utarbetas för framtida rekrytering och för kompetensutveckling. Även riktlinjer för personalintroduktion och -avgång ska utarbetas.

Möjligheterna till samrekrytering mellan biblioteken i sydöstra Skåne ska undersökas, exempelvis en gemensam vikariepool. Det är viktigt att tidigt knyta kontakter med blivande bibliotekarier, med tanke på framtida rekrytering.

Folkbiblioteket bidrar med kompetensutveckling för alla lärare på de kommunala skolorna, framförallt inom elementär organisering och utlåning av media, databashantering, att söka och analysera information samt källkritik.

IT och teknik

En av bibliotekskompetenserna är att söka, systematisera och tillhandahålla kvalitetsgranskad information i vid bemärkelse. IT är ett av många verktyg för att kunna ge service till våra användare. Utvecklingen av bibliotekets virtuella tjänster ska ske lokalt, men är beroende av samverkan med andra regionala och nationella aktörer på vårt område. Exempelvis krävs överenskommelser på nationell nivå för att biblioteket ska kunna erbjuda medier som är nerladdningsbara från hemsidan. Biblioteket ska erbjuda fler elektroniska tjänster, ett breddat utbud och möjlighet att direkt via hemsidan ta del av olika medier.

För att kunna frigöra resurser till annan mer utåtriktad verksamhet kan biblioteket till exempel effektivisera det praktiska arbetet med utlån och återlämning.

Till varje skolbibliotek finns kopplat flexibel och uppdaterad informations- och kommunikationsteknik såsom internetuppkopplade bärbara datorer, webbkamera och videoprojektor.

Samverkan

Simrishamns bibliotek måste utveckla sina roller i nära samverkan med andra lokala, offentliga, privata och ideella aktörer. Målet är att bygga upp och utveckla långsiktigt hållbara partnerskap med ömsesidiga åtaganden för medverkande parter. Samarbetet mellan biblioteken i sydöstra Skåne bör utvecklas och byggas ut. Exempel på gemensamma samarbetsområden är kompetensutnyttjande, rutiner, fortbildning och informationsresurser. Regionbiblioteket är

också en viktig samarbetsaktör, som även bör fortsätta sin strategi med gemensam kompetensutveckling för bibliotekspersonal och kompletterande medieförsörjning.

Ett samarbetsråd med representanter för Barn- och utbildningsförvaltningen och Kultur- och fritidsförvaltningen utvecklar en nära och målstyrd samverkan för att optimera möjligheterna till en effektiv biblioteksverksamhet såsom den beskrivs i biblioteksplanen.

Uppföljning

Målen i biblioteksplanen kommer löpande följas upp under kommande fyraårsperiod.

2008-06-04